

Til
Kultur- og likestillingsdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Oslo, 31. januar 2023

Innspill til strategiutvikling, Kulturfrivillighet og Regionale kulturfond

Buskerud Teater er et utøvende kompetansesenter, og har til formål å styrke og utvikle lokal og frivillig scenekunst i Buskerud. Vi er en desentralisert organisasjon, der 7 profesjonelle scenekunstnere, primært regissører/instruktører, bor spredt i regionen og jobber med frivillige lag og prosjekter i eget nærområde, til lave priser. Buskerud Teater har som mål å være broen mellom amatør og profesjonell.

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til et svært viktig strategiarbeid. Vi velger å komme med innspill til det som er mest relevant for hvordan vi jobber og hvem vi jobber med til daglig:

Utfordringer med dagens tilskuddsordninger til prosjekter og amatørteatre

- I dag er amatørteatre gjerne avhengig av 6-7 ulike søkeordninger, offentlige og private, med søkefrister spredt utover hele kalenderåret. Ordningene gir sjelden noe særlig mer en 30-40 tusen i tilskudd – hvis man får. Det er med andre ord mye jobb for magert utbytte.
- Mange søkeordninger betyr mange rapportering, som igjen betyr mye byråkrati som virker avskrekkende for frivillige og ildsjeler.
- Uforutsigbar økonomi for kulturfrivilligheten fører til at styrer og ledergrupper ikke tør å love anstendige honorarer til profesjonelle scenekunstnere som jobber med amatører, og i forlengelse av dette er det veldig utfordrende for kulturarbeidere å jobbe utenfor de store byene, der jobbene ofte er flere enn i distriktene.
- Dagens uoversiktlige landskap i tilskuddsordningene gjør det lite attraktivt for frivillige å starte nye grupper og lag, eller overta grupper som har ligget brakk og har hatt generasjonsskifte og utskiftninger i styrer under pandemien

Forslag til løsninger

- Amatørteater trenger tilskuddsordninger til prosjekter med kort planleggingshorisont. Ildsjeler er gode på å få ting til å skje raskt, men brenner fort ut dersom tilskuddsordningene er til hinder for gjennomføringsevnen. Løsningen er **ordninger med løpende frister og kort behandlingstid**. På denne måten kan prosjekter gjennomføres på prosjektets og de ansvarliges premisser, fremfor når på året de relevante søknadsfristene faller. Ideelt sett bør det være mulig å få en idé i januar, søke støtte i februar, få tilsagn i mars og ha gjennomført i oktober!
- **Alle offentlige tilskuddsordninger** bør kunne baseres på ett enkelt søknadsskjema, **med samordna krav til informasjon om søker og prosjektbeskrivelser**, og deretter spisses med ulike enkle tilleggsrubrikker til ordninger som f eks ung medvirkning, Mangfold og inkludering eller annet.
- Det er essensielt med **enkel rapportering**, både i eksisterende og evt. nye ordninger. Spørsmålet «Ble tiltaket i hovedsak gjennomført i tråd med *essensen* av søknaden?», sammen med regnskap og nøkkeltall til statistikk – burde være tilstrekkelig, med mulighet til å kommentere evt større avvik.
- **Tilskuddene må økes!** Ordningene til frivilligheten må være **et verktøy for å styrke kulturarbeideres vilkår**, og tilstrekkelige til å sikre profesjonelle aktører anstendige honorar. Å ivareta profesjonelle krefter i samspill med amatører kan ikke bare gjelde regionale kulturfond, men samtlige offentlige ordninger.

Utfordringer knyttet til rom og kulturarenaer

- Det er jevnt over mangel på godt utstyrte rom for teateraktivitet. Det skyldes kanskje at teater som kunstform ikke har de synligste behovene innen kulturlivet – på mange måter kan man si at det holder med et rom. Men teateraktivitet krever god plass og takhøyde, lagringsplass for rekvisitter, kostymer og scenografi som brukes i ukentlig aktivitet, samt teknisk utstyr.
- Mange kommuner har i dag flotte kulturhus og flerbrukssaler, men det er ofte uoverkommelige priser for lokale lag og teatergrupper. Det er et typisk eksempel og et paradoks at en kommune gjennom tilskuddsordning til frivillig kultur kan gi 20.000 i tilskudd til et frivillig teaterprosjekt, og at det kommunale kulturhuset samtidig tar 20-30.000 kr pr dag i husleie. Det kommunale tilskuddet kan altså gå *mangedoblet tilbake til kommunen*.

Forslag til løsninger

- **Teateraktivitet må oppnå samme status som idrett**, musikk og dans når det kommer til behov for rom og utstyr. Det bør legges føringer for bygging av nye arenaer eller ombygging av gamle, som sikrer at profesjonelle scenekunstnere og lokale lag får delta i utviklingen OG blir hørt.
- Kommunene må utvikle og styrke ordninger som gjør de etablerte **kulturarenaene økonomisk tilgjengelige for kulturfrivilligheten**, enten gjennom subsidier eller ved fritak for husleie.

Utfordringer knytta til samspill mellom amatør og profesjonell

- I Norge i dag er forholdet mellom utdanna skuespillere med BA-grad og antall jobber i profesjonelle scenekunstinstitusjoner uproportjonalt. Det betyr at det ofte er utdanna skuespillere som regisserer amatørteatre, holder kurs og setter i gang frivillige aktiviteter som nye historiske spel. Fordi de andre skuespillerjobbene, som opptaksdager i film/TV, dubbing, innlesing av lydbok og andre korte skuespilleroppdrag primært finne si storbyene, er det utfordrende å få til et godt samspill mellom amatør og profesjonell i distriktene.
- Mange profesjonelle scenekunstnere møter i dag amatørteatre som ønsker å satse på kommersielle titler fordi de er avhengige av å selge billetter. Vi ser at de samme titlene ofte går igjen med jevne mellomrom. Det skaper lite rom for nyskaping eller kunstnerisk og faglig utvikling, både i frivilligheten og det profesjonelle virket. Titler som primært er forankret i en vestlig, heteronormativ kultur kan føre til manglende rekruttering av ulike minoriteter, da de sjeldent er representert originalverket.

Forslag til løsninger

- **Regionale kompetansesentre** med fast ansatte profesjonelle scenekunstnere **må styrkes**, og sikres forutsigbar økonomi gjennom gode offentlige ordninger. Buskerud Teater, og lignende organisasjoner som Vestlandske Teatersenter og Hålogaland Amatørteaterselskap (HATS) er gode eksempler på et vellykket samspill mellom profesjonelle og amatører i et langsiktig perspektiv.
- Flere faste og **fleksible arbeidsplasser for kulturarbeidere i distriktene** vil sørge for at kulturfrivilligheten i større grad møter profesjonelle enn i dag.

- Offentlige tilskudd til regionale kompetansesentre og andre utøvende paraplyorganisasjoner kan ikke basere seg på organisasjonenes størrelse eller medlemstall alene. **Kunstnerisk relevans og faglig utvikling i profesjonelle og frivillige miljøer må tas i betraktning** ved tildeling av tilskudd. Det samme gjelder **sosiale og inkluderende profiler** eller tiltak.

Innspill til etablering av regionale kulturfond

Regionale kulturfond kan bli et kjærkomment tilskudd i kulturfrivilligheten, og det er gledelig at departementet og regjeringen vil utrede dette. I tillegg til nevnte utfordringer og løsningsforslag, som også bør sees som innspill til regionale kulturfond, har vi følgende innspill:

- Statssekretær Odin Adelsten Aunan Bohmann opplyste på innspillseminar for kulturfrivilligheten på Hamar 10. januar 2023 at regionale kulturfond skal komme som et tillegg, og ikke gå på bekostning av, eksisterende ordninger. Det er i seg selv svært gode nyheter, men vi ber også om at det a) heller ikke må forhindre opprydning i nåværende tilskuddsordninger, og b) ikke må komme i konflikt med nåværende statlige eller fylkeskommunale midler til organisasjoner og kompetansesentre.
- Regionale kulturfond er en anledning til å opprette langsiktige, gjerne 2-3-årige, finansieringsordninger for etablerte amatørteatre og frivillige teater- og revyag som kan vise til flerårig og kontinuerlig drift og aktivitet. Slike ordninger vil begrense mengden av byråkrati både for kulturfondet og frivilligheten.

Vi ser frem til å høre mer om utviklingen av strategi for kulturfrivilligheten!

Beste hilsen

Herman Bernhoft
Daglig leder
Buskerud Teater